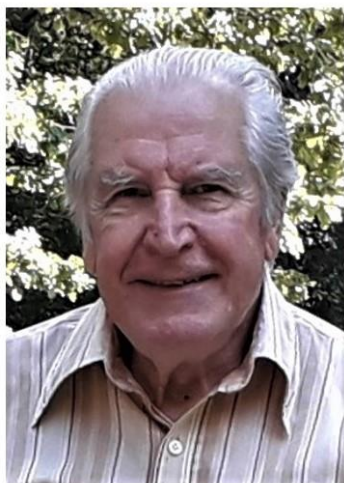

Latvijas Universitāte
LU emer.prof., Dr.fiz.,
ANDRIS BROKS
andris.broks@lu.lv
<https://blogi.lu.lv/broks/>

LU izvēles studiju kurss / SDSK1034 / DOMĀŠANAS SISTEMOLOĢIJA
<https://blogi.lu.lv/broks/2019/08/31/autorkurss-domasanas-sistemologija-anno-2002/>

Kursa autora tematiskie studiju materiāli (2019.gada rudens)

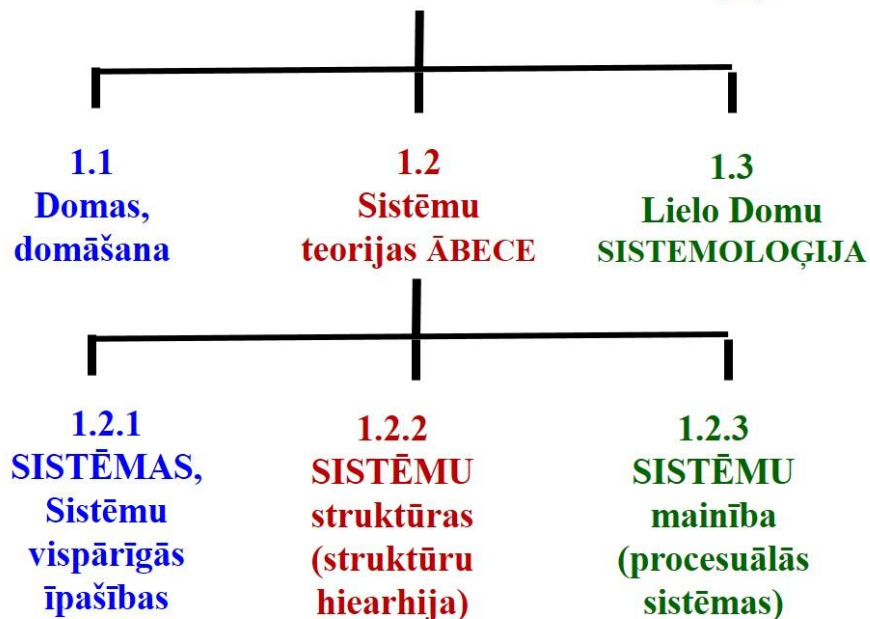
1.daļa DOMĀŠANAS SAKĀRTOTĪBA jeb SISTĒMISMS

3.nodaļa. Lielo Domu sistemoloģija

1.3.1 Cilvēks kā sistēma

Domājam par domāšanu – domu, domāšanas sakārtotību jeb sistēmismu - ATSKATS līdzšinējā veikumā

**Kursa 1.daļa –
kas tā tāda domāšanas sistemologija?**

un IESKATS turpmākajā-

kursa 1.daļas 3.nodaļas
«Lielo Domu sistemoloģija»
satura STRUKTŪRA –
DOMU KARTE orientācijai

VISUMS un CILVĒKS : Cilvēks Visumā un Visums Cilvēkā

**VISUMA divas daļas -
Materiālā Pasaule un Nemateriālā Pasaule -
abas kopsaistībā Cilvēka Domu Pasaulē**

PASAULES -Visuma daļas Cilvēka apziņā

Pasaules UZBŪVE telpā
- telpiskās struktūras

Pasaules MAINĪBA laikā
- mainības struktūras

*UZBŪVES faktoloģija:
kas, kad, kur, kā bija, ir?*

*MAINĪBAS faktoloģija:
kas, kad, kur, kā bija, ir?*

*UZBŪVES cēlonība:
kāpēc tas, tad, tur, tā bija, ir?*

*MAINĪBAS cēlonība:
kāpēc tas, tad, tur, tā bija, ir?*

Noteikti sakārtotas
pasaules uzbūves
struktūras

Nenoteikti sakārtotas
pasaules uzbūves
struktūras

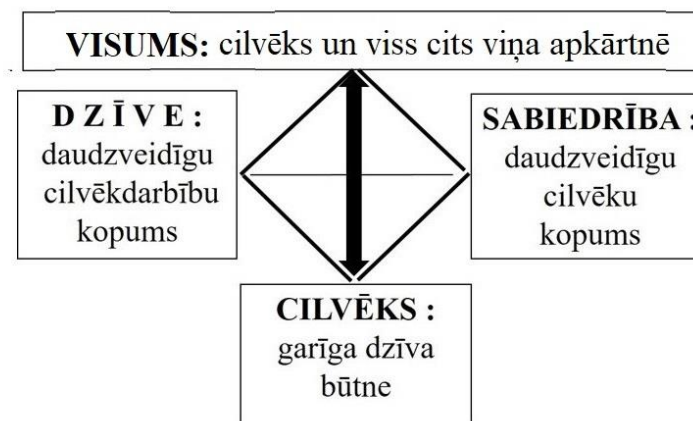
Noteikti sakārtotas
pasaules mainības
struktūras

Nenoteikti sakārtotas
pasaules mainības
struktūras

Gan pasaules uzbūvi, gan pasaules mainību raksturojošās
struktūras raksturojas ar dažādas pakāpes
struktūru sakārtotību.

(Varbūtējie
jeb stohastiskie
procesī)

**Lielo Domu kvadrāts -
SISTĒMA Cilvēka Domu Pasaulē**

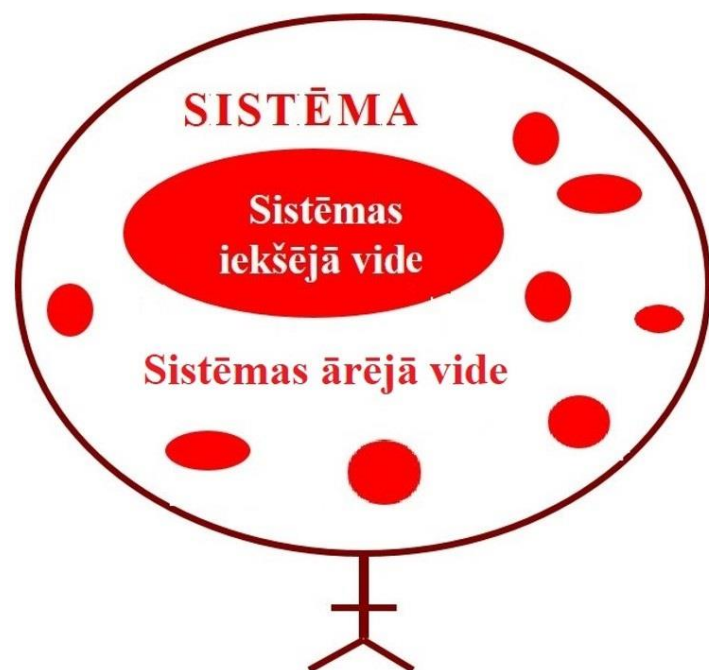

CILVĒKS – Materiālas Pasaules daļa

CILVĒKS – materiāla būtne, kas **dzīvo**
jeb apmierina savas vajadzības,
īstenojot cilvēkdarbības
Materiālajā Pasaulē

CILVĒKS - Sabiedrības daļa

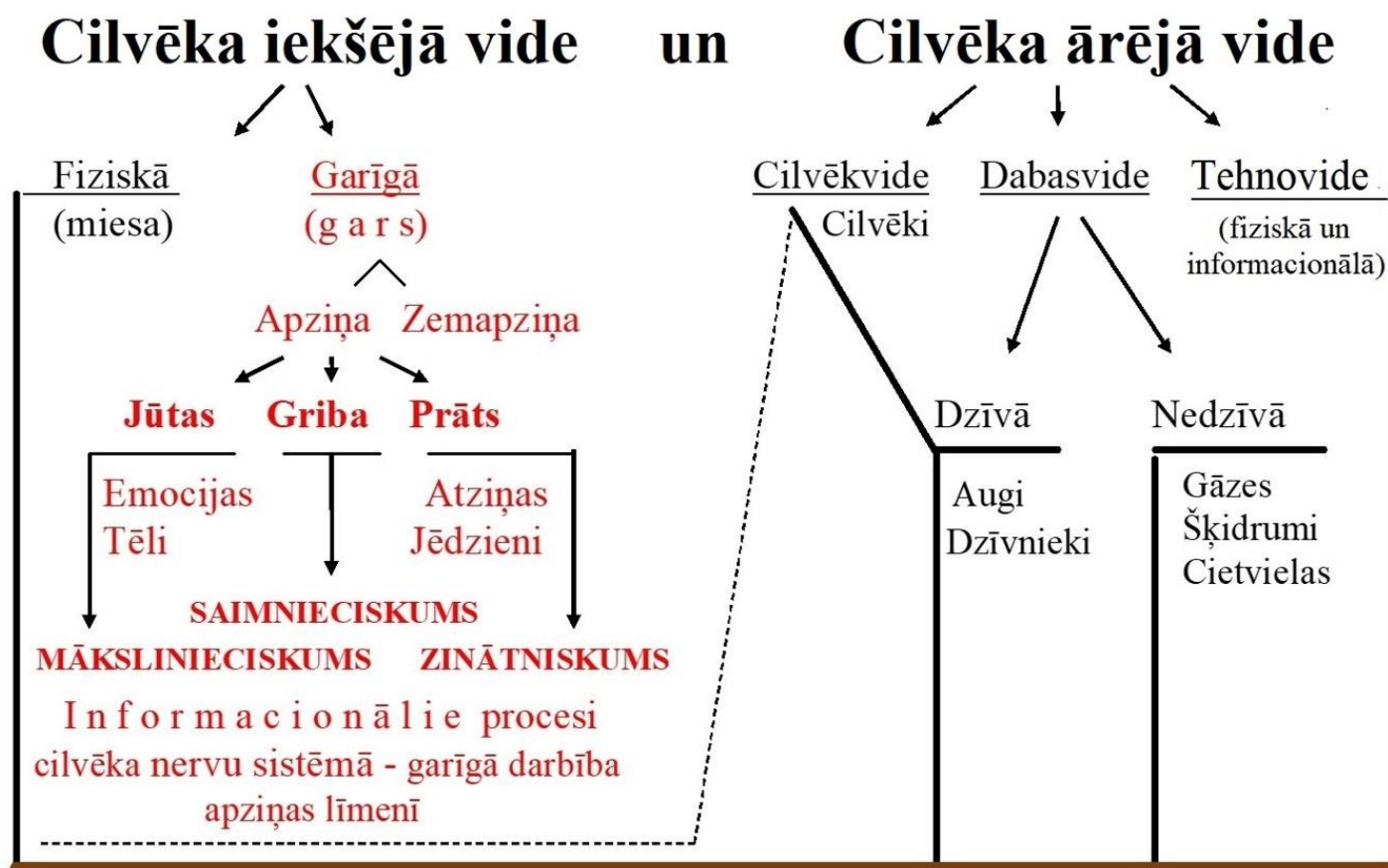
VISUMS un CILVĒKS : ikviena Visuma daļa atveidojas
Cilvēka Domu Pasaulē sakārtoti jeb sistēmiski kā SISTĒMA
Ikvienu sistēmu kā noteiktu veselumu raksturo šīs SISTĒMAS ĪPAŠĪBAS

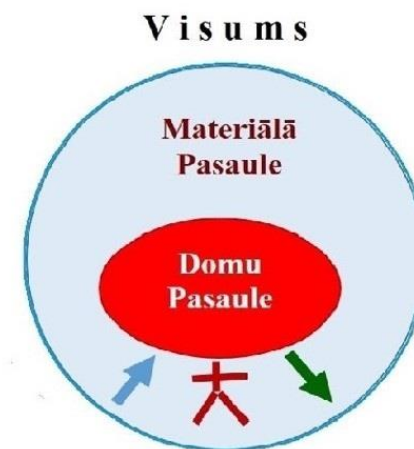
SISTĒMAS vispārīgās ĪPAŠĪBAS

Es kā CILVĒKS esmu Visuma un Materiālās Pasaules daļa - CILVĒKS kā **SISTĒMA** cilvēka Domu Pasaulē

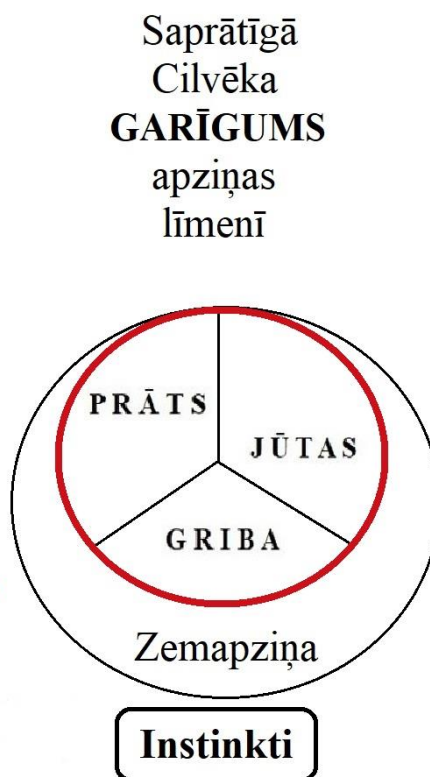
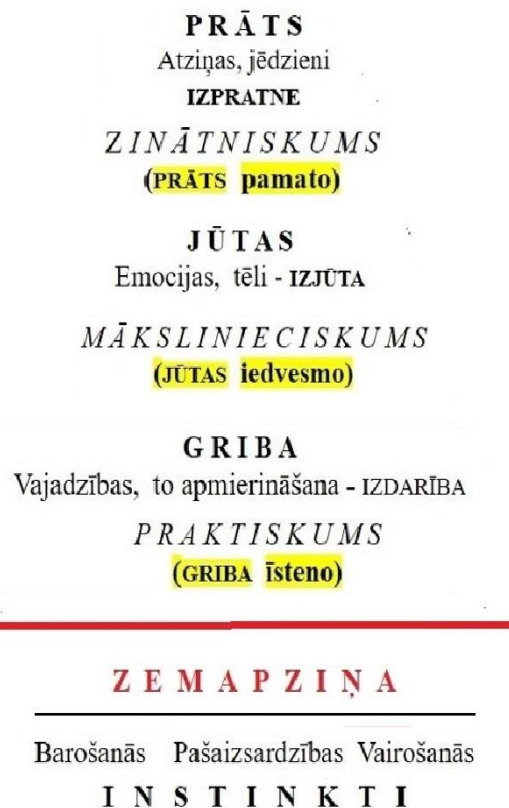
CILVĒKS – materiālās pasaules daļa – **apakšsistēma**

Domu Pasaule – Materiālās Pasaules sistēmiskais atveids cilvēka nervu sistēmā

Saprātīgais CILVĒKS

APZIŅA - griba, jūtas, prāts
virs instinktiem

Inteliģents CILVĒKS –

garīgi pilnvērtīgs (jūtu, prāta, gribas kopsaistība vienotā veselumā) un patstāvīgi radošai dzīvei augstā līmenī attīstījies Cilvēks.

Emocionālā inteliģence -

pilnvērtīgi un augsti attīstīta Cilvēka īpašība - raksturojums, taču **emociju izpausmes visai bieži var būt** pavisam neinteleģentas - **atrautas no saprātīgā cilvēka pilnvērtīga garīguma kā sistēmas** (gribas, **jūtu**, prāta kopsaistības vienotā veselumā).

Racionālā inteliģence -

pilnvērtīgi un augsti attīstīta Cilvēka īpašība - raksturojums, taču līdzīgi kā **emociju izpausmes**, tā **arī atziņu izpausmes** (it īpaši saistībā ar t.s. mākslīgo intelektu) **visai bieži var būt** pavisam neinteleģentas – **atrautas no saprātīgā cilvēka pilnvērtīga garīguma kā sistēmas** (gribas, jūtu, **prāta** kopsaistības vienotā veselumā).

Dzīves praksē izcili nozīmīgs ir
Cilvēka GRIBAS spēks

**Es esmu CILVĒKS -
Visuma cilvēkiem zināmās daļas jeb Matriālās Pasaules daļa -
g a r ī g a d z ī v ā b ū t n e**

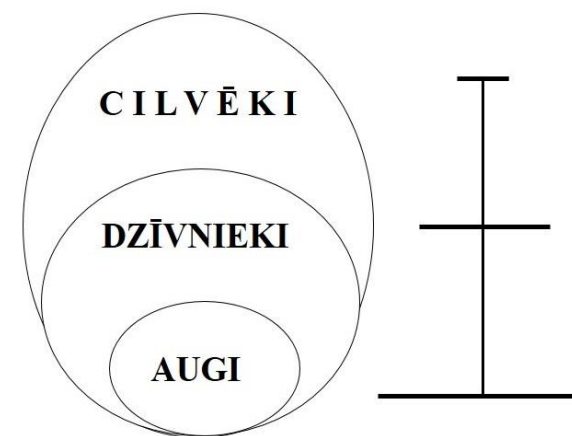
DZĪVĪBA - visu dzīvo ķermeņu (būtņu) specifiskā īpašība,
kas raksturojas ar vielu un informācijas iekšējo un ārējo apriti.

Dzīvo būtņu klasifikācija
(dzīvo lietu, ķermeņu daudzvedības sakārtotība Cilvēka apziņā)

CILVĒKI - ģenētiskā informācija šūnu kodolos un
informacionālie procesi (domāšana) nervu sistēmā,
cilvēku savstarpējā saziņā izmantojot vārdisko valodu

DZĪVNIEKI - ģenētiskā informācija šūnu kodolos
un informacionālie procesi (domāšana) nervu sistēmā

AUGI - ģenētiskā informācija šūnu kodolos

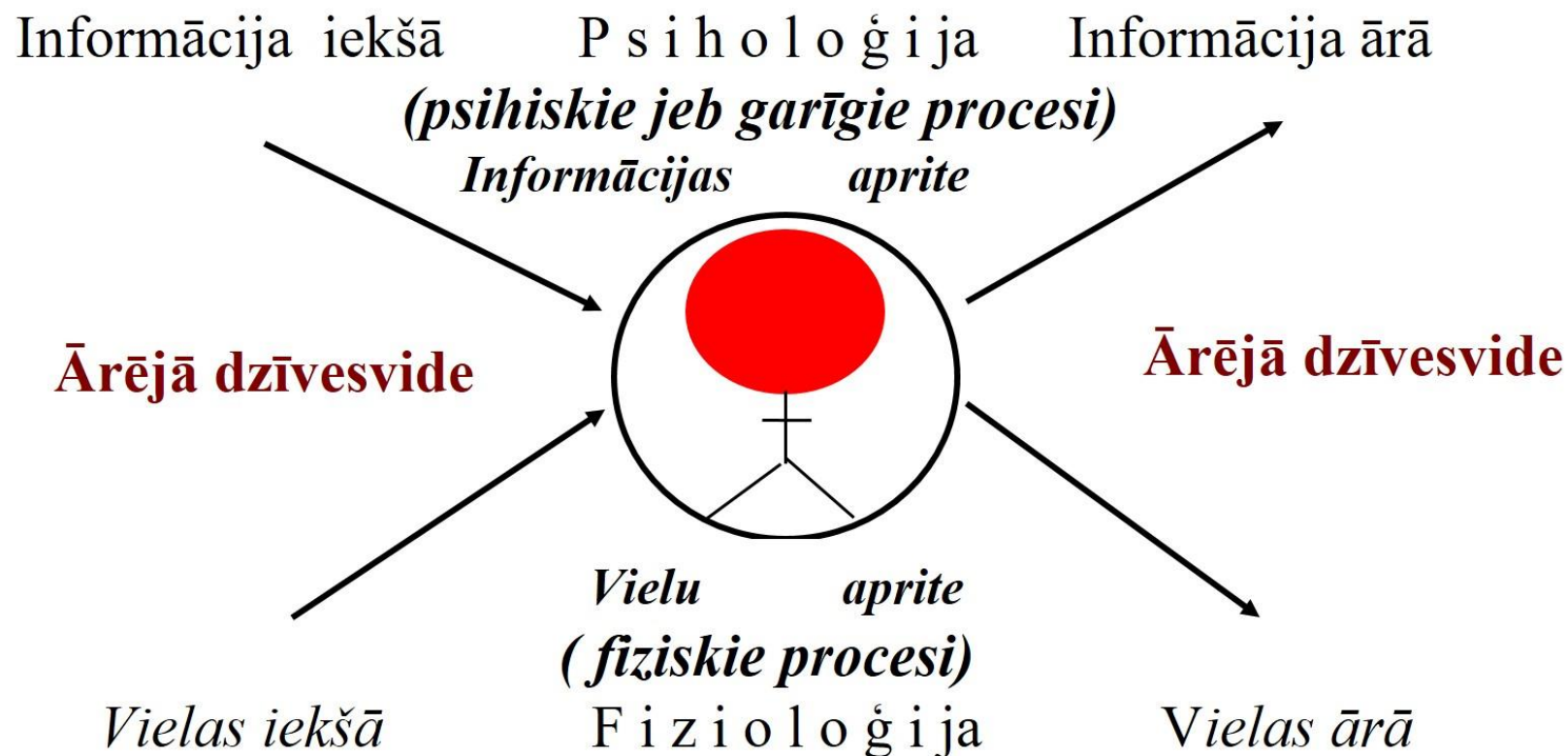
Dzīvību raksturojošās aprites	Vielu aprite	Informācijas aprite
Iekšējā aprite	*	*
Ārējā aprite	*	*

- 1) individuālajā ķermenī jeb izolētā sistēmā notiek tikai **iekšējās aprites**
- 2) sadarbībā ar citiem ķermeņiem jeb sistēmām notiek **ārējās aprites**
- 3) **vielu aprite** : gāzes, šķidrā un cietā stāvoklī atrodošos vielu uzņemšana, apstrāde jeb procesēšana un izdalīšana;
- 4) **informācijas aprite** : informācijas uzņemšana, apstrāde jeb procesēšana un nodošana

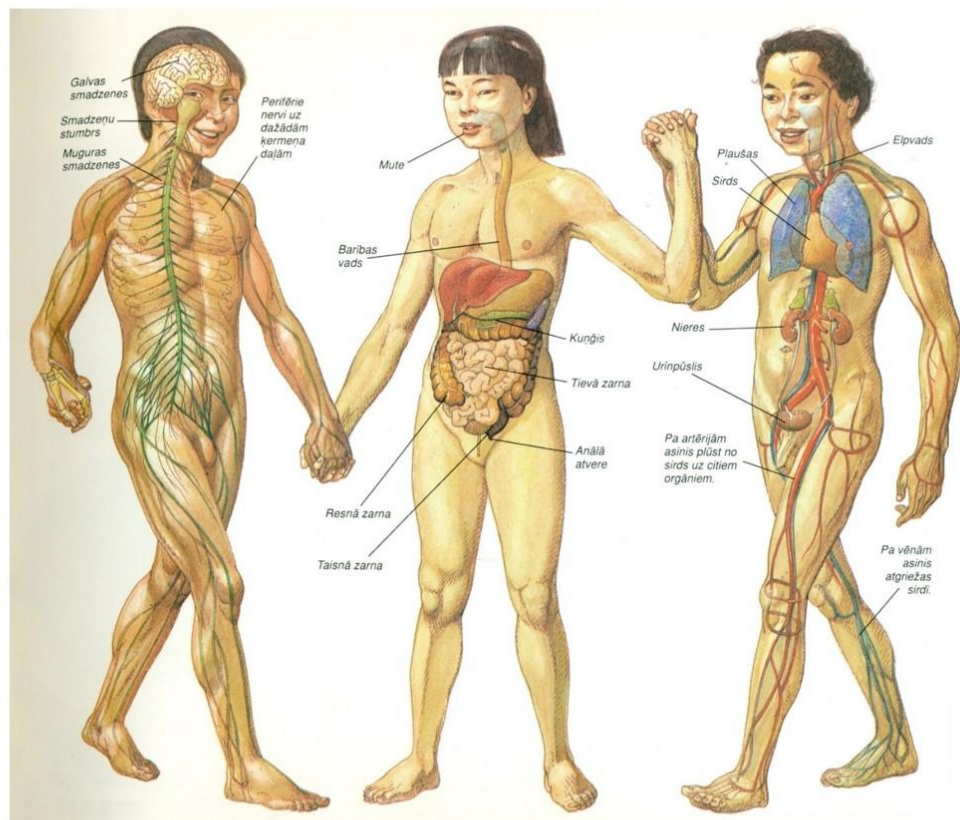
Augos ārējā un iekšējā informācijas aprite īstenojas ģenētikas līmenī. **Dzīvniekiem** šādu ģenētikas līmenī notiekošo informācijas apriti papildina nervu sistēmā notiekošie informacionālie procesi, kas ķermeņa dzīves laikā ir aktīvi saistīti ar ārējo vidi. **Cilvēkiem** raksturīgie viņu nervu sistēmā ritošie informacionālie procesi ir cilvēka domāšanas procesi – cilvēka garīgās dzīves būtība, bet savstarpējā saziņā tiek lietota vārdiskā valoda. .

Cilvēka ārējie vielu un informācijas aprites procesi

Informācijas un vielu ārējā aprīte

Informācijas un vielu aprites apakšsistēmas cilvēka ķermenī

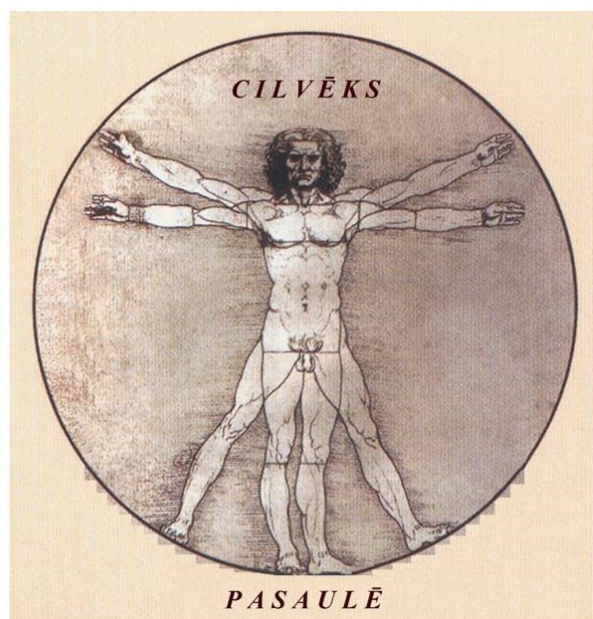
Informācijas aprite
nervu apakšsistēmā

Vielu aprite gremošanas, elpošanas
un sirds-asinsvadu apakšsistēmās

Cilvēka ķermeņa fiziskā jeb miesīgā uzbūve sistēmiski raksturojas ar atbilstošām nervu, sirds-asinsvadu, gremošanas, elpošanas un citām fiziskajām ķermeņa apakšsistēmām, kuras kopsaistībā **fiziski nodrošina cilvēka dzīvību (sarežģītu gan vielu, gan informācijas iekšējo un ārējo apriti)**

Cilvēka garīgumu savukārt sistēmiski raksturo viņa Domu Pasaules uzbūve

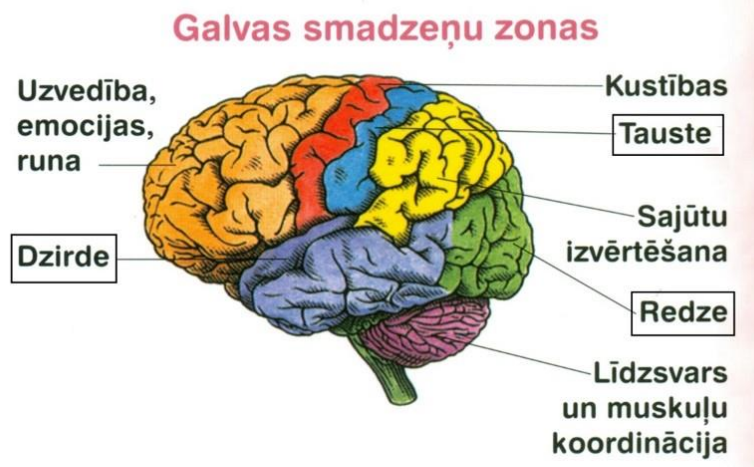
Vārdiem „gars”, „garīgums” ir sena vēsture, kas saistīta ar pasaules emocionāli tēlaino jeb māksliniecisko atveidi cilvēka Domu Pasaulē. Šodien abu vārdu nozīmes sapratne un izpratne ir attīstījusies tālāk, pievienojot racionāli jēdzienisko jeb zinātnisko skaidrojumu.

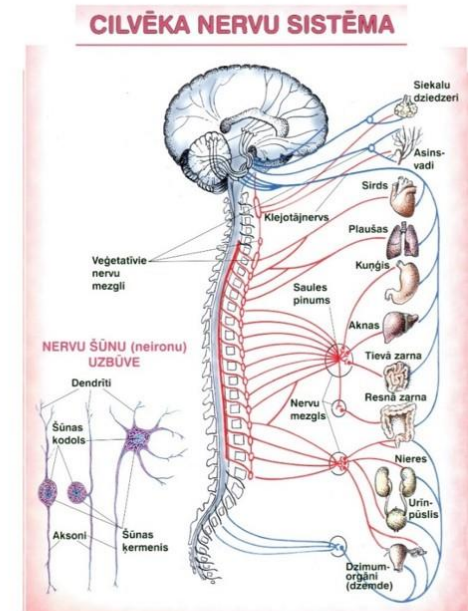
Cilvēka garīgums, viņa garīgā dzīve šodien raksturojas kā **cilvēka nervu sistēmā** apziņas un zemapziņas līmeņos **īstenojošies** **informacionālie procesi, kas kopsaistībā ar** **ārējo cilvēka dzīvesvidi v a d a** cilvēka fiziskos un garīgos dzīvības procesus jeb **cilvēka dzīvi materiālajā pasaulē kopumā.**

Cilvēka informācijas aprites procesi nervu sistēmā – neirofizioloģija un psiholoģija

Cilvēku garīgā darbība – tā ir informacionālo jeb domāšanas procesu īstenošanās cilvēka nervu sistēmā.

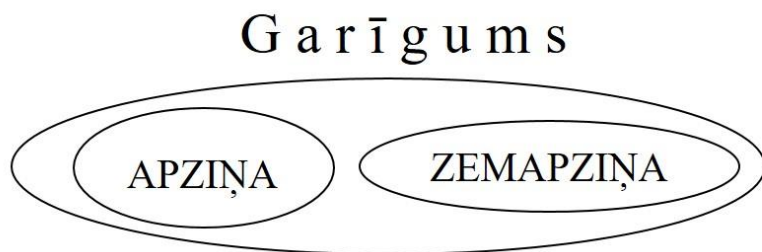
Nervu sistēmā kopsaistībā **apziņas un zemapziņas līmeņos** īstenojas gan ārējie, gan iekšējie informācijas aprites procesi

Cilvēki savā informācijas aprītē izmanto vārdisko valodu –
vārdus kā domas apzīmējošas zīmes

Cilvēka garīgums, garīgā dzīve – domājot gan reālās, gan nereālās domas, īstenojas divos garīguma un trīs cilvēkdarbību radošuma līmeņos

Divi cilvēka garīguma līmeņi

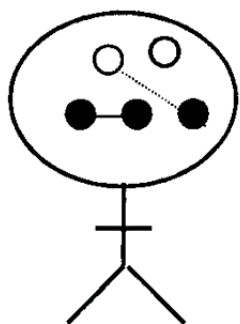
DOMĀŠANA

apziņas un zemapziņas līmeņos
v a d a cilvēka dzīvi, kuru veido
daudzveidīgas **cilvēkdarbības** cilvēka dzīves
daudzveidīgo vajadzību apmierināšanai

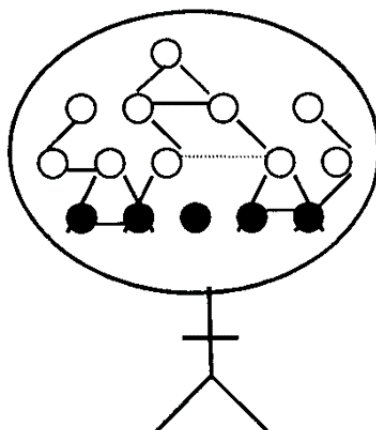
Trīs cilvēkdarbību radošuma līmeņi

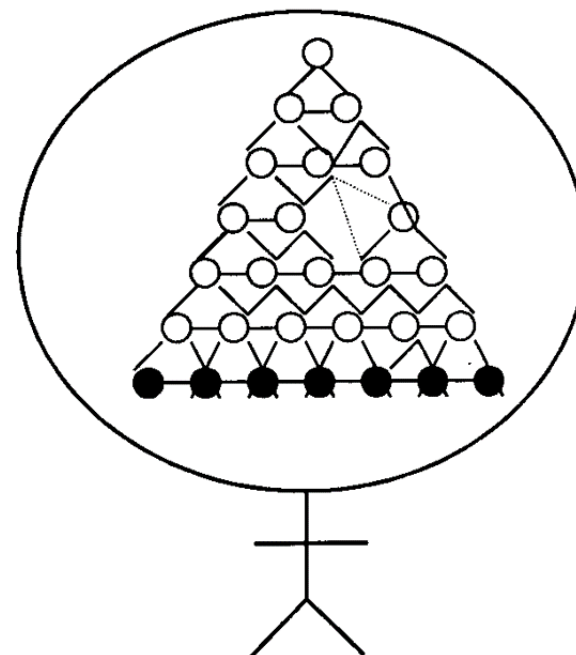
Apziņas attīstība pēc apziņas satura apjoma un sakārtotības

Vāji attīstīta apziņa:
mazsaturīga,
mazsakārtota

Vidēji attīstīta apziņa:
pietiekami daudz satura
sastāvdaļu, pastāv apziņas
hierarhiskais sakārtojums

**Saturā bagāta un augsti
sakārtota apziņa -
pilnvērtīgi attīstīta apziņa**

Domu karte 7.lekcijas kopskatam

Cilvēks kā **Materiālās Pasaules daļa** – lieta jeb ķermenis ar tam raksturīgām īpašībām - viens no daudzveidīgajiem šīs pasaules ķermeņiem

Cilvēks kā *sistēma* – VESELUMS, kuru veido kopsaistībā sakārtotas daļas un kurš ir daļa kādā augstāka hierarhijas līmeņa veselumā

CILVĒKS – garīga dzīva būtne kā SISTĒMA

GARĪGUMS - informacionālie procesi (domas, domāšana) apziņas un zemapziņas līmeņos, kas vada cilvēka dzīvi (fizisko un garīgo procesu īstenošanos cilvēka ķermenī kā sistēmā)

DZĪVĪBA – kopsaistīta jeb sistēmiska vielu un informācijas iekšējā un ārējā aprīte cilvēka ķermenī – fiziskie (vieliskie) un garīgie (informacionālie) procesi cilvēka ķermenī kā sistēmā

Cilvēks kā sistēma – *veselais, veselums, vesels* - **VESELĪBA**

Miesas un gara veselība, fiziskā un garīgā cilvēka veselība
uzdziedam tradicionālo apsveikuma dziesmu **CILVĒKAM** :
sveiks lai dzīvo, sveiks lai dzīvo, lai dzīvo sveiks!